УДК 821.161.2.09»19»: 37.016
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.98.14

Небеленчук І. О.

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ЯК ЗАСІБ РОЗКРИТТЯ НАЦІЄТВОРЧОЇ ІДЕЇ НА ПРИКЛАДІ ВІРША «НЕНАЧЕ В КНИГАХ ПРААРІЙСЬКИХ…» БОГДАНА-ІГОРЯ АНТОНИЧА

На сучасному етапі вивчення творів української літератури важливим є формування націєтворчої ідеї, прилучення учнів до минувшини, висвітлення історії країни крізь призму боротьби українського народу проти загарбників, поневолення, розкриття ідеї національної єдності, збереження культурної спадщини, історичної пам’яті, мови тощо. Важливим аспектом у формуванні націєтворчої ідеї є показ значущості мови для існування окремої нації. Мова є найважливішою складовою генетечного коду, соціальним, мистецьким, історичним і культурним явищем, що проходить тривалий час існування та розвитку. Завдяки існуванню мови та володіння нею носіями визначається рівень освіченості, вихованості, культури як окремої людини, так і всієї нації. Відомо, що людина, яка втрачає територію та абсолютно всі засоби існування, згодом може усе повернути. Однак коли нація втрачає мову, то вона втрачає все. Першочерговим і головним завданням українців є збереження рідної мови, потреба спілкуватися нею постійно, послуговуватися нею на різних рівнях життя: суспільному, економічному, політичному, освітньому, державному тощо. Ідею збереження мови та історичної пам’яті розкрито у вірші «Неначе в книгах праарійських…» Богдана-Ігоря Антонича.

***Дослідження** передбачає розкриття теми та ідеї вірша «Неначе в книгах праарійських…», утвердження духовного розвитку українців як носіїв давньої мови та культури, аналітичну роботу за віршем на основі видів діалогового навчання. У статті розглянуто мовну модель праукраїнців (аріїв, оріїв, арійців), показано значущість образів як символів для наших працурів, з’ясовано мотив збереження української мови протягом тисячоліть і передача її у спадок нащадкам як найважливішого духовного скарбу, зосереджено увагу на таких ціннісних орієнтирах, як любов до території, рідного краю, землі загалом, утвердження людської гідності, національної пам’яті, рідної мови, пошани до давніх національних символів, єдність поколінь тощо.*

У статті розкрито тему національної ідентичності та національної свідомості у формуванні ціннісних орієнтирів громадянина країни, здатного послуговуватися лише мовою своєї землі у різних царинах суспільного життя, розглянуто національну ідею та ідею самоідентифікації.

***Ключові слова:** нація, ідентичність, символічна природа, ідея націєворення, духовність, модель світобудови, самоідентифікація, мова.*

Найважливішим питанням, яке постало перед українським суспільством нині, є питання збереження рідної мови. Мова, на переконання Т. Воропаєвої, є *«умовою розвитку культури та суспільства і продуктом людської культури та генезу суспільства»* [2, с. 13]. Мова є основною ознакою ідентичності нації, її генетичним кодом, джерелом духовного життя народу. Історичний розвиток держави, становлення народу, його шлях до набуття самостійності та незалежності визначається формуванням мови. Як тільки зникає мова, зникає суспільство, що спричинить зникнення нації, а зникнення нації призведе до знищення державності, а згодом і до зникнення держави. Український науковець, мовознавець, лексикограф, автор ґрунтовних праць «Український правописний словник», «Історичний словник української мови», «Історія української літературної мови» та інших Іван Огієнко у праці «Українська культура» зазначає, що *«мова – це наша національна ознака, душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб. У мові – наша культура, ступінь нашої свідомості, ознака нашого національного визнання. І поки живе мова – житиме й народ як національність. Не стане мови – не стане й національності»* [4, с. 239–240].

Питанням виникнення мови, її засобам, розумінню мовної картини світу загалом присвячені праці П. Кононенка, О. Мельничук, В. Русанівського, Л. Скуратівського, О. Тараненка, Л. Масенко та інших. У їхніх працях представлено особливості мови, шляхи формування духовної культури, розкрито аспекти функціонування української мови, показано значущість української мови як основного чинника державності. Формуванню рівня мовленнєвої культури присвячені праці Н. Бабич, М. Жовтобрюха, М. Пентилюк, М. Плющ, Л. Мацько, Л. Кравець та інших.

Метою статті є розкриття символічної природи українства у вірші «Неначе в книгах праарійських…» Богдана-Ігоря Антонича, з’ясування питання важливості української мови, утвердження духовного становлення українців, зображення символічної природи українства. Завданнями статті є аналіз вірша «Неначе в книгах праарійських…», розкриття значення образів-символів, визначення семантичних кіл навколо образів, розкриття філософського змісту вірша, його глибинної сутності.

Питання мови постає у творчості українських письменників. Вагомий внесок у збагачення української культури та її мови зробили І. Котляревський, П. Гулак-Артемовський, П. Куліш, Т. Шевченко, М. Костомаров, Леся Українка, І. Франко та інші, які привернули *«увагу до художньо-естетичної цінності мовної культури українців»* [6, с. 114]. На переконання І Франка, *«мова є важливим об’єднувальним, консолідувальним чинником будь-якої нації»* [3, с. 29].

Мотиви возвеличення рідної мови звучать у творах письменників як попередніх століть, так і сучасності: Б. Мельничука, П. Палія, В. Самійленка, І. Нечуй-Левицького, М. Старицького, В. Сосюри, О. Олеся, М. Рильського, В. Голобородька, В. Симоненка, В. Стуса, Л. Костенко, Д. Павличка, Л. Талалая, С. Процюка, П. Мовчана, Ліни Ланської та багатьох інших.

Аналізу вірша «Неначе в книгах праарійських…» передує розповідь про поета. Варто зосередити увагу на тому, що територія, де народився майбутній поет, є етнічною територію. Богдан-Ігор Антонич із раннього дитинства увібрав красу рідного краю, який був сповнений безліччю легенд. За словами поета, цей край зберігав таємниці давнини, а у гомоні дерев відчувався відгомін язичницької культури.

Важливо ознайомити учнів із фактами біографії поета, показати його неординарність як особистості та у сприйманні віршованої природи творів, довести, що вірш «Неначе в книгах праарійських…» має філософську природу.

«Неначе в книгах праарійських…» – вірш, що входить у збірку «Зелена Євангелія». Творчості Антонича притаманний символізм. Шляхом навідних запитань з'ясовуємо значення символіки у вірші, створюємо семантичні кола за символічними образами. Якщо за видом виокремлювати вірші про природу, то в поета немає таких віршів у буквальному розумінні. Обов'язково у віршах ми знайдемо чи то філософський підтекст, чи звернення, за словами Антонича, до «гайової мови», чи мотиви давньої культури українців. Варто зазначити, що у віршах поета доволі часто згаданий образ гайової мові чи мови лісів. Це не є образ «мови лісу» безпосередньо, тобто звірів і птахів, чи звуки лісу навесні після його пробудження. ***«Гайова мова»*** – це природна мова, тобто та, якої навчають батьки своїх дітей, мова, яку мають засвоїти українці, живучи на власній землі.

Аналізуючи вірш «Неначе в книгах праарійських…», варто звернути увагу на сполуку *«в книгах праарійських»* і таку особливість: у віршах, наповненених символами, розглядаємо як пряме значення слів чи сполук, так і переносне, а також аналізуємо не лише цілісно рядок, а й окремі слова. Можемо створити асоціативний ланцюг до слова «праарійські» – *давні, старовинні, давнішні, древні, споконвічні, старовинні*. У прямому значенні до праарійських книг відносяться Веди, що є найдавнішими священними текстами аріїв та їхніх нащадків. ***Арії, арійці*** – стародавні народи індоєвропейської мовної сім'ї. Назва походить від самоназви «арій» – шляхетний, світлоносний, той, який несе світло, осяйний. У пізніші часи слово «арій» означало «благочестивий, праведний», той, який слідує шляхом доброчинності. Саме арії були предками українців.

У вірші «Неначе в книгах праарійських…» використано значну кількість національних символів, які були важливими для українців і засвідчують тісний зв'язок наших пращурів із сім'єю, родиною, родом, поколіннями, землею.

На переконання Г. Бійчук, національні символи це ті, які *«є значущими для одного народу і не завжди поділяються іншими народами»* [1, с. 12]. Це такі, як: *«патріотизм, почуття національної гідності, історична пам'ять, рідна мова, культура, пошана до державних символів, єдність поколінь на основі віри в національну ідею, а також любов до національної культури, мови, звичаїв та обрядів».*

Тож розглянемо значення тих символів, які використані Богданом-Ігорем Антоничем у вірші.

Підкова, човен і стріла – давні символи аріїв, розуміємо українців.

Підкова – пристосування для захисту кінських копит від зношування. Ми знаємо, що арії були землеробами, обробляли землю, займалися господарською діяльністю. У символічному значенні підкова – символ щастя й успіху. Для аріїв найвищим щастям були духовні багатства. Жити на своїй землі та говорити своєю мовою – таким вбачали щастя арії.

Човен – багатозначний образ, до того ж неоднозначний. Слідуючи за автором, можемо зазначити, що ***човен*** – символ окремо взятої людської долі, людини, що долає життєву ріку; символ сили.

Стріла – стрімкість, швидкість, цілеспрямованість. Арії не були мисливцями. Тому стріла не була для них символом зброї, а тільки як засіб здобуття їжі. ***Стріла*** – це сонячний символ, який арії уподібнювали до сонячних променів. Як сонце дає життя усьому сущому, так і за допомогою стріли можна здобути їжу, щоб продовжити власне життя.

Цікавим з огляду символіки є рядок *«В діброві сяє срібне військо»*. У читачів зазначений рядок викликає абсолютно інші асоціації, частіше вони пов'язані із засніженими деревами чи деревами, припорошеними інеєм або із військом, яке охороняє кордони держави. Однак зауважимо, що слово *«військо»*, якщо йдеться про аріїв, не означає *«збройні сили держави; армія».* Таке значення виникає набагато пізніше. ***Військо*** – об'єднання (угрупування) людей, які насамперед готові охороняти, пізніше боронити, ту територію, на якій вони поселилися, створюючи умови для життя дітям і майбутнім поколінням. ***«Срібне»*** – світле, осяйне, шляхетне, яке відрізнялося добротою, чистотою, мудрістю. У срібному кольорі вбачаємо навіть білий колір у розумінні буквально, адже світлочолі й стрункочолі арії відрізнялися від представників племен, кремезних із бронзовим відтінком шкіри, метою яких було захоплення інших територій, руйнація та знищення усього на їхньому шляху, де тільки вони проходили. ***Срібне*** – те, яке демонструє досконалість у матеріальному та духовному аспектах – облаштування території, охорона її, уміння здобувати їжу та зберігати родовід; уміння здобувати знання, зокрема з навколишнього світу, від природи, помічати різні природні зміни, запам'ятовувати їх, передавати нащадкам.

Не менш цікавим є рядок *«шумлять санскритські слова»*. Санскритські слова в українській мові – це такі: майдан, зима, ідол, іра (напій, вода, живильне джерело), а також такі слова, як-от: ***крі, мші, млай, свар, ган,*** від яких утворилися дієслова: ***крити, мішати, мліти, сварити, ганити*** та багато інших. Тож, можемо зробити висновок, що «санскритські слова» є надбанням мови санскрит, яка є давньою, досконалою,

священною. Дослівно «слово «санскрит» перекладається ***«майстерно створена мова».*** Це була природна мова, а не штучна, це мова розвитку, культури, духовності. Її називали ***мовою Богів***. Уважалося, що санскрит є індійським варіантом української мови.

Русяві й стрункочолі – це арії, які споконвічно жили на своїй землі, охороняли її, розмовляли лише рідною мовою. Для них важливим було розвивати, збагачувати та передавати нащадкам «багатства». І такими багатствами для «русявих і стрункочолих» були духовні надбання. Тому й супроводжували їхнє життя та їхню долю вірні друзі – кінь і корабель.

Кінь – це сила, спритність, витривалість, воля, плин часу і життєвий плин. До того ж кінь є давнім символом України. Кінь був помічником у господарстві, годувальником родини – усю важку роботу арійці виконували за допомогою коней. Образ коня у розумінні арійців втілював знання, інтелект, мудрість.

Багатозначним є образ ***корабля***. Безпосередньо слово означає *«шкаралупа, дупло, коробка»*, тобто те, що захищає. Відомий вислів «збудувати корабель». Насамперед корабель – давній образ. У прямому значенні – це засіб мандрування світом.

Як символічний образ корабель має такі значення:

1) людські долі, родина, рід. Якщо човен уособлює окрему людину, то корабель – різні людські долі;
2) «остання пристань життя», мається на увазі – місце, де живе людина, облаштування території для проживання та загалом життя, створення умов життя для прийдешніх поколінь;
3) свобода, надія, безпека;
4) мудрість, розвиток, чистота душі, які ведуть до духовності.

Корабель є символічною моделлю світобудови.

Зорі – символ досконалості, високості, тобто високих світлих і чистих думок, помислів, прагнення, ідеалу, стабільності, довершеності. Зорі – це гармонія особистості і гармонія всесвіту. У багатьох творах української літератури знаходимо образ зорей як символу України.

Знамено – насамперед символ державності. З цим словом поєднували святість. Знамено, з іншого боку, символізує людські якості такі, як: гордість, честь, доблесть, патріотизм, почуття обов’язку перед краєм і Батьківщиною, перед тією землею, на якій живемо. Знамена символізують історичні надбання, незалежність і національні інтереси країни, міць, силу, звитягу. Це символ єдності народу, історії та цінностей, патріотичного духу й усвідомлення важливості рідної землі, роду, мови, країни, її історичних і культурних надбань для людини.

«Перехрест окрилених шабель» – готовність захищати віру, життя, край, його історичну та культурну спадщину.

Розглядаючи образи-символи, з’ясовуємо їхню значущість для українців. На основі різних видів бесід (аналітична, герменевтична, інтерпретаційна, аналітико-культурологічна) розкриваємо значення національних образів у міфології, міфопоетиці, фольклорі, на основі біблійних легенд, притч тощо.

Роботу над віршем можна продовжити герменевтичною бесідою, яка спрямована на визначення семантичних кіл і показу семантичних зв’язків між образами-символами.

Лексико-семантичне поле (коло) – сукупність парадигматично пов’язаних лексичних одиниць, які об’єднані спільністю змісту (іноді й спільністю формальних показників) і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ; «сукупність лексем, що мають інтегральне значення»; «коло понятійного змісту мови». Інакше кажучи, *«семантичне поле – це компактна частина словника, що розкриває якусь певну «понятійну сферу цієї мови»* [5, с. 8].

На переконання О. Шулятьєва, «*основний зміст підходів до аналізу та опису лексичної семантики полягає в тому, що поступово утверджувався системний погляд на значення слів, який знайшов своє вираження у «методі семантичного поля»* [9]. Утворюючи семантичні кола під час аналізу ліричного твору, варто враховувати, що *«аналіз передбачає заглиблення у смислову тканину твору, розкриття внутрішнього світу героя, розгляд символічного забарвлення, з’ясування структурно-семантичних особливостей, психологічних особливостей, кольористичних аспектів, символічних образів тощо»* [7, с. 12-13].

Під час розгляду семантичних полів у творах художньої літератури звертаємо увагу на таке поняття, як «мотив».

Мотив – стійкий формально-змістовий компонент художнього твору чи критичної або літературознавчої праці.

Мотив може бути структурним компонентом сюжету. У якості другорядного елементу може доповнювати основну тему ліричного твору. Художнім втіленням мотиву можуть бути певні елементи твору: загальні образи, деталі, конфлікти, певні предмети, слухові чи зорові образи, відчуття, які виникають з певними речами тощо.

Провівши асоціативну бесіду та створивши асоціативні ланцюжки й асоціативні ґрона подаємо окремі семантичні поля (кола) до образів-символів, які представлені у вірші та над якими була проведена робота.



Рис. 1. Семантичне поле сполуки «книги праарійські» (за І. Небеленчук)

За таким принципом можемо утворювати семантичні кола до образів-символів, що трапляються у тексті. Перше семантичне коло до слова «корабель» утворюють такі слова та сполуки слів: *плем'я, рід, сім'я; облаштування території, облаштування життя; мандрівка, подорож, відкриття нових місць; місце прихистку людини (життя), місце захисту, місце безпеки.* До другого семантичного коло відносяться такі слова та сполуки: захист території, захист людини, захист життя, захист землі (країни, Батьківщини). Третє семантичне коло складають слова, що у символічному значенні означають надію, безпеку, захист, свободу, чистоту душі, мудрість духовність.

Отже, розглянувши вірш «Неначе в книгах праарійських…», можемо зробити висновки про те, що для Богдана-Ігоря Антонича немає сумнівів саме про давність української мови. Темою вірша є захист і збереження арійцями території та мови для майбутніх поколінь, а ідеєю – утвердження думки про унікальність праарійських племен і праарійської мови, уславлення історичної пам'яті та культури арійців.

Знайомлячи учнів із творчістю Богдана-Ігоря Антонича, варто підтверджувати думку про те, що у творчості поета немає віршів про природу у звичному для нас розумінні. Якщо навіть ми говоримо про пейзажну лірику, то вона насичена філософськими роздумами, міфологічними, фольклорними чи релігійними образами. Будучи людиною обізнаною в різних мистецьких, релігійних, філософських, літературних царинах, Богдан-Ігор Антонич поєднує різні мотиви у віршах (філософські і мистецькі, релігійні і мистецькі, фольклорні і релігійні, літературні і філософські тощо). Це поєднання ґрунтується на глибинних знаннях поета.

Ознайомившись із життєвим шляхом Богдана-Ігоря Антонича, зі спогадами його сучасників, можемо зазначити, що перед читачем постає надзвичайно розумна, талановита, всебічно обізнана людина у різних мистецьких і наукових царинах. У поезіях Богдана-Ігоря Антонича знайшли переплетіння філософські, міфологічні, космічні мотиви, мотиви фольклору та язичницької символіки. Поєднуючи різні образи, Богдан-Ігор Антонич підтверджує давність української мови, культури, значущість історичних і культурних надбань праукраїнців.

Аналізуючи творчість поета, Д. Павличко зазначає, що «*безперечно, це один з українських поетичних геніїв ХХ століття. Його метафори ведуть до усвідомлення духовного, вищого й незабутнього начала в людині, а саме осмислення буття він малює як пробуджувану таємним провидінням волю до творчості»* [7, с. 3]. Відома цитата Івана Франка: «Лиш боротись – значить жить!». Саме таким уявляв власне життя Богдан-Ігор Антонич – *«боротися до загину»* – за українську поезію, культуру, українство загалом у всіх його проявах, за буття України, її душу, а значить – за українську мову.

У ході аналізу вірша можуть бути використані такі види робіт, як-от: бесіда (еврестична, аналітична, герменевтична, аналітико-інтерпретаційна тощо), асоціативна робота, яка передбачає утворення асоціативних ланцюгів і асоціативного ґрона на основі образів-символів, які трапляються у вірші, з'ясування значення певних образів у міфопоетиці, фольклорі, релігії тощо.

Стаття не вичерпує всіх можливостей роботи над віршем. Під час аналітичної діяльності можливо використати елементи компаративного аналізу, розглядаючи та порівнюючи твори, у яких є звернення до мови, звучить мотив унікальності рідної мови, її давньої історії.

Перспективи подальших досліджень передбачають розгляд вірша «Неначе в книгах праарійських…» Богдана-Ігоря Антонича в контексті вивчення розділів «Літописні оповіді…», «Художні твори літератури рідного краю», «Із сучасної літератури» під час вивчення творчості Т. Майданович («Найкраща Україна», «О Україно! Божий білий цвіт!», «Країна Українія»), А. Гармаш-Литвин («Мова України», «Як українці отримали собі землю», «Переяслав», «Рідне слово», «Вогняна січ», «Дороги рідних пісень», «Пісня без слів»). М. Ткача («Моя Україна»), О. Кониського («Молитва за Україну»), Н. Челебіджіхана («Я поклявся перед народом…») тощо.

Використана література:

1. Бійчук Г. Л. Формування ціннісних орієнтацій особистості (психолого-педагогічний аспект). Сучасний вимір психології та педагогіки : збірник тез наукових робіт учасників. Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2018. С. 10–13.
2. Воропаєва Т. Українська мова як базова основа національної ідентичності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Українознавство*. Вип. 11. Київ, 2007. С. 13–17.
3. Грещук В. Роль Івана Франка у формуванні єдиної української літературної мови. *Вісник Наукового товариства ім. Т. Шевченка.* Ч. 2. Івано-Франківськ. 2007. С. 29–37.
4. Огієнко І. Українська культура. Київ, 1918. С. 239–240.
5. Лексико-семантичні поля у прозі Юрія Винничука. Кривий Ріг : КДПУ. 2018. 70 с.
6. Лисинюк М. Внесок представників письменництва у становлення української літературної мови (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.). *Питання культурології.* 2018. С. 114–123.
7. Небеленчук І. О. Флюктуація поезії XXI століття крізь призму сучасного світобачення. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Вип. 41 (2). Т. 2. С. 111–123.
8. Павличко Д. В. Перстень життя. Літературний портрет Богдана-Ігоря Антонича / вид. 3-тє. Київ, 2005. 50 с.
9. Шулятьєв О. Опис лексико-семантичного поля та його характеристика на прикладі вживання лексеми «courage». URL : https://naub.oa.edu.ua/opys-leksyko-semantychnoho-polya-ta-joho harakterystyka-na-prykladi-vzhyvannya-leksemy-courage/

References:

1. Biichuk H. L. (2018) Formuvannia tsinnisnykh oriientatsii osobystosti (psykholoho-pedahohichnyi aspekt). [Formation of value orientations of the individual (psychological and pedagogical aspect)]. Suchasnyi vymir psykholohii ta pedahohiky : zbirnyk tez naukovykh robit uchasnykiv. Lviv : HO «Lvivska pedahohichna spilnota». S. 10–13 [in Ukrainian].
2. Voropaieva T. (2007) Ukrainska mova yak bazova osnova natsionalnoi identychnosti. [The Ukrainian language is the basic basis of national identity]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriia : Ukrainoznavstvo*. Vypusk 11. Kyiv. S. 13–17 [in Ukrainian].
3. Hreshchuk V. (2007) Rol Ivana Franka u formuvanni yedynoi ukrainskoi literaturnoi movy. [The role of Ivan Franko in the formation of a unified Ukrainian literary language]. *Visnyk Naukovoho tovarystva im. T. Shevchenka*. Chas. 2. Ivano-Frankivsk. S. 29–37 [in Ukrainian].
4. Ohiienko I. (1918) Ukrainska kultura. [Ukrainian culture]. Kyiv. S. 239–240 [in Ukrainian].
5. Leksyko-semantychni polia u prozi Yuriia Vynnychuka (2018). [Lexical-semantic fields in Yuriy Vinnychuk's prose]. Kryvyi Rih : KDPU. 70 s. [in Ukrainian].
6. Lysyniuk M. (2018) Vnesok predstavnykiv pysmennytstva u stanovlennia ukrainskoi literaturnoi movy (druha polovyna xviii – persha polovyna KhIKh st.). [The contribution of writers to the formation of the Ukrainian literary language (second half of the 18th – first half of the 19th centuries)]. *Pytannia kulturolohii*. S. 114–123 [in Ukrainian].
7. Nebelenchuk I. O. (2021) Fliuktuatsiia poezii KhKhI stolittia kriz pryzmu suchasnoho svitobachennia. [Fluctuation of poetry of the 21st century through the prism of modern worldview]. *Innovatsiina pedahohika.* Vyp. 41 (2). T. 2. S. 111–123 [in Ukrainian].
8. Pavlychko D. V. (2005) Persten zhyttia. literaturnyi portret Bohdana-Ihoria Antonycha. [Ring of life. Literary portrait of Bohdan-Ihor Antonych]. Vyd. 3-tie. Kyiv. 50 s. [in Ukrainian].
9. Shuliatiev O. (2010) Opys leksyko-semantychnoho polia ta yoho kharakterystyka na prykladi vzhyvannia leksemy «courage». [Description of the lexical-semantic field and its characteristics on the example of the use of the lexeme «courage»]. URL : https://naub.oa.edu.ua/opys-leksyko-semantychnoho-polya-ta-joho-harakterystyka-na-prykladi-vzhyvannya-leksemy-courage/ [in Ukrainian].

I. Nebelenchuk. Value guidelines as a means of disclosing the idea of nation-building in the poem by Bogdan-Igor Antonych “As if in the books of the pre-aryans...”.

At the current stage of studying the works of Ukrainian literature, it is important to form an idea of nation-building, to introduce students to the past, to highlight the history of the country through the prism of the struggle of the Ukrainian people against the invaders, enslavement, to disclosure of the idea of national unity, to preserve of cultural heritage, historical memory, language, etc. An important aspect in the formation of the idea of nation-building is to show the importance of language for the existence of a separate nation. Language is the most important component of the genetic code, a social, artistic, historical and cultural phenomenon that passes a long time of existence and development. Due to the existence of the language and its native speakers, the level of education, culture of both the individual and the whole nation is determined. It is known that a person who loses the territory and all means of living can eventually return everything. However, when a nation loses its language, it loses everything. The primary and main task of Ukrainians is to preserve their native language, the need to communicate it constantly, to use it at different levels of life: social, economic, political, educational, state, etc. The idea of preserving the language and historical memory is revealed in the poem by Bohdan-Igor Antonych «As if in the books of the pre-Aryans...».

The purpose of the article *is to reveal the theme and idea of the poem "As if in the books of the pre-Aryans...", to confirm the spiritual development of Ukrainians as carriers of ancient culture and language, to perform analytical work on the poem based on the types of dialog learning. In the article the language model of ancient Ukrainians (Aryans, Orias) is considered, the significance of images as symbols for our ancestors is shown, and the motive for preserving the Ukrainian language for millennia and passing it on to descendants as the most important spiritual treasure is clarified. Moreover, attention is focused on such value orientations as love for the native land and the land as a whole, affirmation of human dignity, national memory, native language, respect for ancient national symbols, unity of generations, etc.*

The article reveals the theme of national identity and national consciousness in the formation of value orientations of a citizen of the country who is able to use only the language of his land in various spheres of public life; considers the national idea and the idea of self-identification.

Key words: *nation, identity, symbolic origin, idea of nation-building, spirituality, model of the universe, self-identification, language.*